Oświadczenie złożone
przez senatora Stanisława Pawlaka
na 67. posiedzeniu Senatu
w dniu 27 października 2026 r.

Oświadczenie skierowane do minister rodziny, pracy i polityki społecznej Agnieszki Dziemianowicz-Bąk

Szanowna Pani Minister!

Docierają do mnie sygnały od osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin, które wskazują na poważny problem związany ze zmianą zasad ustalania poziomu potrzeby wsparcia, obowiązującą od 1 stycznia 2026 r. Zgodnie z dotychczasowymi zasadami w przypadku złożenia wniosku o świadczenie wspierające do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w terminie 3 miesięcy od wydania decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia prawo do świadczenia mogło zostać ustalone od miesiąca złożenia wniosku do wojewódzkiego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności. Obecnie w przypadku osób po raz pierwszy ubiegających się o ustalenie poziomu potrzeby wsparcia poziom ten ustalany jest od dnia wydania decyzji, a nie od dnia złożenia wniosku. W praktyce oznacza to, że osoba oczekująca na rozpatrzenie sprawy może zostać pozbawiona świadczenia za okres, w którym już oczekiwała na przyznanie należnego jej wsparcia.

Budzi to poważne wątpliwości w kontekście celu ustawy o świadczeniu wspierającym oraz zasad sprawiedliwości społecznej. Osoba z niepełnosprawnością nie ma wpływu na czas trwania postępowania administracyjnego, nie powinna zatem ponosić finansowych konsekwencji opóźnień w rozpatrywaniu jej wniosku. Nie można akceptować sytuacji, w której obywatel ponosi konsekwencje czasu oczekiwania na decyzję organu, mimo że to właśnie państwo powinno zapewnić mu skuteczną i terminową pomoc. Świadczenie wspierające ma służyć poprawie jakości życia osób z niepełnosprawnościami, zwiększeniu ich samodzielności oraz pokrywaniu części wydatków związanych z codziennym funkcjonowaniem. Niepewność co do terminu uzyskania wsparcia i utrata środków za okres oczekiwania mogą dodatkowo pogłębiać trudną sytuację tych osób i ich rodzin.

W mojej ocenie przedstawiony problem wymaga pilnej analizy prawnej. Należy zbadać, czy obecna praktyka i skutki wprowadzonych zmian pozostają w zgodzie z ustawą o świadczeniu wspierającym, jej celem oraz zasadą zapewnienia osobom z niepełnosprawnościami realnej ochrony. W związku z tym zwracam się do minister rodziny, pracy i polityki społecznej z następującymi pytaniami.

1. Jakie były przesłanki wprowadzenia od 1 stycznia 2026 r. zasady ustalania poziomu potrzeby wsparcia od dnia wydania decyzji, a nie od dnia złożenia wniosku?

2. Czy ministerstwo przeprowadziło analizę skutków tej zmiany dla osób z niepełnosprawnościami, które przez wiele miesięcy oczekują na rozpatrzenie wniosku?

3. Czy ministerstwo zbada, czy pozbawienie tych osób możliwości uzyskania świadczenia za okres oczekiwania na decyzję jest zgodne z celem i przepisami ustawy o świadczeniu wspierającym?

4. Czy planowane są zmiany legislacyjne, które zapewnią osobom spełniającym ustawowe warunki możliwość uzyskania wsparcia również za okres oczekiwania na rozstrzygnięcie sprawy?

5. Czy praktyka stosowana przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych jest jednolita i zgodna z obowiązującymi przepisami?

Osoby z niepełnosprawnościami mają prawo oczekiwać od państwa stabilności, przejrzystości przepisów i rzeczywistego wsparcia. Nie wystarczy przyznać świadczenie w teorii. Trzeba jeszcze stworzyć takie rozwiązania, aby pomoc docierała do uprawnionych osób sprawiedliwie i nie była pomniejszana wskutek okoliczności, na które nie mają one wpływu. Dlatego apeluję o pilne przeanalizowanie opisanej sytuacji oraz podjęcie działań, które dadzą osobom z niepełnosprawnościami poczucie bezpieczeństwa i pewność, że ich prawa są skutecznie chronione.

Stanisław Pawlak